

IMPLEMENTEREN BELEID

School 9 Praktisch vormgeven aan de overdracht PO-VO, signalering & informatievoorziening voor ouders

Context

School 9 is een school voor reformatorisch onderwijs – pro, vmbo, havo, vwo – in het oosten van het land. De school telt in het schooljaar 2013 – 2014 3035 leerlingen, waarvan ongeveer 10% met een dyslexieverklaring.

Beginsituatie

De situatie aan het begin van het project m.b.t. signalering en onderzoek, begeleiding en ondersteuning en organisatie/communicatie kan in grote lijnen als volgt worden beschreven:

Signalering en onderzoek

De signalering gebeurt op School 9 enerzijds in de klas (oplettende docenten/mentoren), anderzijds met behulp van de Cito-toetsen Nederlandse taal en Engels (afname brugklas: 2x; afname klas 2 en 3: 1x). Met het basisonderwijs heeft School 9 indien nodig een warme overdracht: de teamleiders onderbouw gaan naar alle basisscholen toe, en de zorgleerlingen worden doorgesproken. Als het gaat om een eerste signalering zijn docent, mentor, toetsgegevens en de overdracht van de basisschool essentieel. De overdracht vanuit het basisonderwijs leidt een enkele keer tot wat onduidelijkheid: een basisschool geeft bijvoorbeeld aan dat de leerling een dyslexieverklaring heeft, terwijl dan pas later – nadat de betreffende leerling aanpassingen in het onderwijs ontvangt – blijkt dat er sprake is van een vermoeden en dat er bij de betreffende leerling geen dyslexieonderzoek heeft plaatsgevonden (voor meer informatie over de overdracht van PO naar VO, zie protocol hoofdstuk 4 blz. 32-33).

De laatste jaren ervaart School 9 dat er de nodige examenkandidaten zijn bij wie de vraag wordt gesteld of er wellicht toch sprake is van dyslexie. Leerlingen die worden aangemeld bij de RT-er met een vermoeden van dyslexie worden uitgebreider gescreend m.b.v. het zinnendictee Het wonderlijke weer, EMT, Klepel, de stillestoets Hoe gevaarlijk is een tekenbeet? en het PI-dictee. Wordt het vermoeden van dyslexie door dit onderzoek ondersteund, dan wordt er – nadat de ouders geïnformeerd zijn – contact opgenomen met een externe instantie, die het onderzoek uitvoert. Het onderzoek wordt deels gefinancierd door de school, deels door de ouders (voor meer informatie over de signalering en onderzoek in het VO, zie protocol hoofdstuk 4 blz. 33-39).

Als er dyslexie is vastgesteld, krijgen de leerlingen een dyslexiekaartje. De inhoud van de dyslexiekaart is voor iedereen gelijk m.u.v. de beschrijving van compenserende technische hulpmiddelen. Mentoren ontvangen een lijst met bijzonderheden (voor meer informatie over het

werken met een dyslexiekaart, zie protocol hoofdstuk 9 blz. 118).

Begeleiding en ondersteuning

Op basis van de Cito-resultaten worden leerlingen die uitvallen getraind door onderwijsassistenten waarbij in kleine groepjes extra geoefend wordt. Dit is op School 9 een nieuwe werkwijze; het is niet duidelijk hoe het oefenen in de praktijk vorm krijgt.

Leerlingen bij wie dyslexie is vastgesteld komen bij de RT-er, die op basis van de behoeften van de leerling een plan van aanpak (beginsituatie, doel, welke middelen wel/niet inzetten) opstelt. Het plan van de aanpak gaat naar de mentor. Hij/zij krijgt de verantwoordelijkheid om het plan te delen met ouders en collega's.

Buiten de klas wordt veel begeleiding geboden (6 RT-ers, 1 in opleiding), in groepjes of één-op-één. Inhoudelijk wordt er aansluiting gezocht bij dat wat de betreffende leerling nodig heeft: RALFI-lezen, studietrainer, tekstbegrip m.b.v. reguliere lesstof of Nieuwsbegrip-teksten. Niet elke dyslectische leerling krijgt ondersteuning buiten de klas. Op basis van verklaring en/of inbreng ouders/mentor wordt bepaald welke leerling extra ondersteuning buiten de klas krijgt.

De ondersteuning die geboden wordt aan dyslectische leerlingen vindt veelal buiten de klas plaats. Er worden in de klas extra faciliteiten ingezet (extra tijd), maar welke ondersteuning docenten daarnaast nog bieden is onduidelijk: Weten de docenten hoe ze ondersteuning gestalte kunnen geven? Weten ze wel wat ze in de klas kunnen doen?

Alle teams hebben onlangs een instructiemiddag gehad over AD(H)D en autisme. Als het gaat om handelingsuggesties op docentniveau zijn er veel raakvlakken met de suggesties die in het *Protocol Dyslexie Voortgezet Onderwijs worden genoemd*. Kunnen we het omgaan met zorgleerlingen in brede zin niet combineren in plaats van dat de handelingsadviezen per stoornis apart communiceren?

Als een dyslectische leerling graag gebruik wil gaan maken van softwareprogramma's, verkent hij/zij het programma. De leerling probeert het hulpmiddel een tijdje en er wordt bekeken of het daadwerkelijk werkt ([voor meer informatie over de keuze van passende ondersteunende technologie, zie protocol hoofdstuk 9 blz. 110-117](#)).

Organisatie en communicatie

School 9 heeft een dyslexie-informatieblad ontwikkeld voor ouders. Ouders kunnen altijd bellen of aan komen voor een gesprek met de RT-er of dyslexiecoach. Binnen de school zijn de dyslexie-zaken goed geregeld: er is over nagedacht, het staat op papier. De communicatie daarover zou echter nog verbeterd mogen worden, waardoor docenten meer zicht hebben op wat zij daadwerkelijk in de klas kunnen doen ([voor meer informatie over het realiseren van een goede samenwerking tussen ouders en school, zie protocol hoofdstuk 12](#)).

Doelen en activiteiten

Naar aanleiding van gesignaleerde aandachtspunten tijdens het intakegesprek is een plan van aanpak opgesteld. Vanuit dit plan van aanpak worden in het vervolg enkele gestelde doelen en de daarbij horende activiteiten verder uitgewerkt:

1. Verbeteren overdracht basisonderwijs –voortgezet onderwijs

Het verbeteren van de overdracht van basisonderwijs naar voortgezet onderwijs door middel van het aanpassen van het aanmeldingsformulier.

2. Vroegtijdig signaleren (1)

Het verkennen van de mogelijkheden om klassikaal te screenen heeft in de afgelopen periode plaatsgevonden tussen zorgcoördinator, vakgroep Nederlands, teamleidersoverleg (TLO) en RT-team.

3. Vroegtijdig signaleren (2) en versterken van kennis aan de basis

Het ontwikkelen van een placemat met daarop mogelijke signalen van dyslexie en een verwijzing naar tips en adviezen voor docenten. Het informeren van mentoren via deze placemat aangaande het aanmeldingstraject voor dyslexiescreening.

4. Informeren van de ouders

Het ontwikkelen van een informatiefolder voor ouders.

Samenstellen van een dyslexie-informatiebrochure voor ouders en leerlingen. Het plaatsen van de inhoud op de website van School 9.

Verkenning van de mogelijkheden om met ingang van september 2014 jaarlijks in samenwerking met Lexima een informatiemiddag betreffende Kurzweil voor ouders, docenten en leerlingen aan te bieden.

Opbrengsten

1. Doorgevoerde aanpassing in het overdrachtsformulier (zie bijlage 1).

2. Vanaf augustus 2014 worden alle leerlingen uit klas 1 en 2 klassikaal gescreend. Dit jaar, eenmalig, ook klas 2, daarna alleen klas 1. De signaleringstoetsen Het wonderlijke weer en De tekenbeet worden klassikaal afgenomen. De onderwijsassistenten kijken de gemaakte toetsen na en communiceren dit met de RT-er van die locatie / coördinator RT. Leerlingen die op deze onderdelen uitvallen worden doorgegeven aan de RT-ers zodat deze een uitgebreidere screening kunnen afnemen. Na begeleiding van min. 12 weken zal opnieuw een screening gedaan worden en afhankelijk van die uitslag volgt al dan niet doorverwijzing voor dyslexieonderzoek.

3. Placemat (bijlage 2).

4. informatiefolder (bijlage 3). Introductie van de folder heeft in januari 2014 tijdens de ouderavonden plaatsgevonden. De informatiefolder is te vinden op de website van de school. Er wordt een jaarlijks terugkerende Lexima-informatiemiddag voor ouders, docenten en leerlingen georganiseerd.

Succesfactoren en knelpunten

Samenwerking op verschillende niveaus in de organisatie wordt als meerwaarde ervaren, die tot stand kwam naar aanleiding van dit project 'Dyslexie onder de loep'.

Het vaststellen van een evaluatiedatum bleek een nuttig middel om het ontwikkelproces / vernieuwingsproces te continueren.

Vanwege het ontwikkelen van een product bleek het open, eerlijk en nieuwsgierig met elkaar communiceren waardevol.

Om te komen tot een definitief product, waar iedereen van het RT-team achter kon staan is het houden van werkvergadering succesvol gebleken. Ook voor de toekomst biedt dit perspectief.

Bijlagen

Bijlage 1	Aangepast overdrachtsformulier PO-VO
Bijlage 2	Placemat signalering dyslexie
Bijlage 3	Informatiefolder voor ouders
Bijlage 4	Powerpointpresentatie met een overzicht van de opbrengsten n.a.v. traject 'Dyslexie onder de loep'